ÇOCUK MAHKEMELERİ FAALİYET ALANLARI

ÇOCUK MAHKEMELERİ

Çocuğun üstün yararının korunması amacıyla;

Suçu işleyen kişinin yani sanığın 18 yaşının altında olması durumunda, asliye ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlarla ilgili kovuşturmanın yapıldığı mahkemedir.

Çocuk mahkemeleri, Türk Ceza Kanunu'nda yer alan Asliye Ceza Mahkemesinin görev alanına giren suçlar dolayısıyla açılan davalarda sanığın 18 yaşın altında olması halinde yargılamada görevli mahkemelerdir. Ağır Ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlarda ise Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri görevlidir.

ÇOCUK MAHKEMELERİNİN KURULUŞU

Diğer ceza mahkemelerinde olduğu gibi Çocuk mahkemeleri de, Adalet Bakanlığınca kurulmaktadır. Adalet Bakanlığı, Çocuk Mahkemelerinin kuruluşunda Hakimler ve Savcılar Kurulu'nu olumlu görüşü alınmak suretiyle 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 25.maddesi gereğince kurulmaktadır.

"Çocuk mahkemesi, tek hâkimden oluşur. Bu mahkemeler her il merkezinde kurulur. Ayrıca, bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak belirlenen ilçelerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak kurulabilir. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde çocuk mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabilir. Bu daireler numaralandırılır. Çocuk mahkemelerinde yapılan duruşmalarda Cumhuriyet savcısı bulunmaz. Mahkemelerin bulunduğu yerlerdeki Cumhuriyet savcıları, çocuk mahkemeleri kararlarına karşı kanun yoluna başvurabilirler.

Çocuk ağır ceza mahkemelerinde bir başkan ile yeteri kadar üye bulunur ve mahkeme bir başkan ve iki üye ile toplanır. Bu mahkemeler bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak belirlenen yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak kurulur. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde çocuk ağır ceza mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabilir. Bu daireler numaralandırılır."

ÇOCUK AĞIR CEZA VE ÇOCUK MAHKEMELERİ SAYISI

Çocuk ağır ceza mahkemeleri sayısı: (11 Mahal)

Adana
Ankara (2)
Antalya
Bakırköy (2)
Bursa
Diyarbakır
Gaziantep
İstanbul (2)
İstanbul Anadolu (2)
İzmir (2)
Mersin

Toplam 16 çocuk ağır ceza mahkemesi

2025 yılında halen 4.953 derdest dosya

Çocuk mahkemeleri sayısı: (44 Mahal)

Adana (4)
Alanya
Ankara (5)
Ankara Batı
Antalya (3)
Aydın
Bakırköy (4)
Büyükçekmece (2)
Balıkesir
Batman
Bursa (4)
Çanakkale
Çorlu
Denizli
Diyarbakır (3)
Edirne
Elazığ
Erzurum
Eskişehir (2)
Gaziantep (3)
Gaziosmanpaşa (2)
Gebze
Hatay
İstanbul (4)
İstanbul Anadolu (7)
İzmir (5)
Kahramanmaraş
Karşıyaka
Kayseri (2)
Kırıkkale
Kocaeli
Konya (2)
Küçükçekmece (2)
Malatya
Mersin (2)
Ordu
Osmaniye
Sakarya
Samsun (2)
Sivas
Şanlıurfa (2)
Tekirdağ
Trabzon
Van

Toplam 85 çocuk mahkemesi

2025 yılında halen 33.381 derdest dosya

ÇOCUK MAHKEMELERİ BULUNMAYAN YERLER BAKIMINDAN

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında çocuk ağır ceza ve çocuk mahkemelerinin kurulmadığı yerlerde, bu mahkemelerin görev alanına giren dava ve işlere;

Çocuk ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlar yönünden;

a) İki ağır ceza mahkemesi bulunan il merkezlerinde 1 numaralı, ilçe merkezlerinde 2 numaralı,

b) Üç ağır ceza mahkemesi bulunan yerlerde 3 numaralı,

c) Dört ağır ceza mahkemesi bulunan yerlerde 4 numaralı,

d) Beş ağır ceza mahkemesi bulunan yerlerde 5 numaralı,

e) Altı ağır ceza mahkemesi bulunan yerlerde 6 numaralı,

f) Yedi, sekiz veya dokuz ağır ceza mahkemesi bulunan yerlerde 7 numaralı,

g) On veya daha fazla ağır ceza mahkemesi bulunan yerlerde 10 numaralı ağır ceza mahkemesinin bakmasına,

Çocuk mahkemesinin görev alanına giren suçlar yönünden;

a) İki veya üç asliye ceza mahkemesi bulunan yerlerde 2 numaralı,

b) Dört, beş veya altı asliye ceza mahkemesi bulunan yerlerde 4 numaralı,

c) Yedi veya daha fazla asliye ceza mahkemesi bulunan yerlerde 7 numaralı asliye ceza mahkemesinin bakmasına,

ÇOCUK MAHKEMESİNİN GÖREVLERİ NELERDİR

Çocuk Mahkemelerinin Görevlerine ilişkin düzenleme 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 26.maddesinde yer almaktadır;

- Çocuk mahkemesi, asliye ceza mahkemesi ile sulh ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlar bakımından, suça sürüklenen çocuklar hakkında açılacak davalara bakar.
- Çocuk ağır ceza mahkemesi, çocuklar tarafından işlenen ve ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlarla ilgili davalara bakar.
- Mahkemeler ve çocuk hâkimi, bu Kanunda ve diğer kanunlarda yer alan tedbirleri almakla görevlidir.
- Çocuklar hakkında açılan kamu davaları, Kanunun 17. maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla bu Kanunla kurulan mahkemelerde görülür.

ÇOCUK MAHKEMELERİ HANGİ DAVALARA BAKAR

Çocuk Mahkemesi'nin görev alanına giren işler 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 26.maddesine göre; çocuk mahkemeleri genel olarak asliye ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçların 18 yaş altı çocuklar tarafından işlenmesi halinde açılan davalara bakar.

Çocuk Mahkemelerinde 10 yıl ve altı ceza gerektiren ve asliye ceza mahkemelerinin görevine giren tüm suçlara ilişkin davalara bakılmaktadır. Bu davalara ilişkin olarak şu suçlar örnek verilebilir;

- Kasten Yaralama.
- Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu.
- Cinsel Taciz.
- İftira.
- Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu.
- Güveni Kötüye Kullanma Suçu.
- Tehdit.
- Hakaret.
- Hırsızlık.
- Mala Zarar Verme Suçu.
- Taksirle Yaralama Suçu.
- Hürriyetten Alıkoyma Suçu vs.

ÇOCUK MAHKEMELERİNDE DAVALAR

Çocuk Mahkemelerinde dava açılabilmesi için öncelikle suç duyurusunda bulunulmalı ve savcılıkta bir soruşturma aşaması yürütülmelidir. Savcılık tarafından yürütülen soruşturma neticesinde çocuk hakkında on yıl ve daha az cezayı gerektiren, bir suçtan dolayı iddianame düzenlenmesi durumunda Çocuk mahkemesi tarafından dosya ele alınacaktır.

ÇOCUK MAHKEMESİ HÂKİMİNİN KORUYUCU VE DESTEKLEYİCİ TEDBİR KARARLARI

Suç işlesin veya işlemesin çocuklar hakkında her türlü koruyucu ve destekleyici tedbiri alma görevi çocuk mahkemesi hakimine aittir (5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu md. 71/1). Çocuk hakimi, çocuğun velisinin, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve Cumhuriyet savcısının talebi üzerine veya kendiliğinden çocuğu koruyucu ve destekleyici tedbirler almakla görevlidir.

Destekleyici ve koruyucu tedbir kararı alınmadan önce çocuk hakkında sosyal inceleme yapılır. Tedbir kararı alınmadan önce hem çocuk hem de diğer ilgililer dinlenir. Çocuk hakimi tedbir kararı alırken çocuğun görüşünü de dikkate alınmalıdır. Sosyal inceleme neticesinde hakkında destekleyici ve koruyucu tedbir alınmasına karar verilen çocuk, denetim altına da alınabilir.

Koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir.

ÇOCUK MAHKEMESİ HÂKİMİNİN KORUYUCU VE DESTEKLEYİCİ TEDBİR KARARLARI

Madde 5- (1) Koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir. Bunlardan;

a) Danışmanlık tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeye,

b) Eğitim tedbiri, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine,

c) Bakım tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine,

d) Sağlık tedbiri, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasına,

e) Barınma tedbiri, barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya,

Yönelik tedbirdir.

ÇOCUK MAHKEMESİ HÂKİMİNİN KORUYUCU VE DESTEKLEYİCİ TEDBİR KARARLARI

Tehlike altında bulunmadığının tespiti ya da tehlike altında bulunmakla birlikte veli veya vasisinin ya da bakım ve gözetiminden sorumlu kimsenin desteklenmesi suretiyle tehlikenin bertaraf edileceğinin anlaşılması hâlinde; çocuk, bu kişilere teslim edilir.

Çocuk hakkında tedbirin uygulanması, on sekiz yaşın doldurulmasıyla kendiliğinden sona erer. Ancak hâkim, eğitim ve öğrenimine devam edebilmesi için ve rızası alınmak suretiyle tedbirin uygulanmasına belli bir süre daha devam edilmesine karar verebilir.

Çocuk mahkemesi hakiminin tedbir kararlarına itiraz edilebilir. Tedbire itiraz halinde, itirazı bir sonraki çocuk mahkemesi inceler. Örneğin, İstanbul 3. Çocuk Mahkemesi hakimi tarafından verilen tedbir kararına, İstanbul 4. Çocuk Mahkemesi'ne itiraz edilecektir.

ÇOCUK MAHKEMELERİNDE YARGILAMA SÜRECİ, İSTİNAF VE TEMYİZ

Çocuk mahkemesindeki yargılama süreci iddianamenin kabulü ile başlamaktadır. İddianamenin kabulünden sonra duruşma safhasına geçilir. Dosya kapsamında elde edilmesi gereken bilgi ve belgelerin yani delillerin toplanmasının ardından ise karar açıklanır. İşbu karara karşı kanun yollarına başvuruda bulunulabilmesi mümkündür.

Çocuk Mahkemesi kararlarına karşı kanun yollarına gidilebilir. Çocuk mahkemesi kararlarına karşı gidilebilecek olağan kanun yolları istinaf ve temyiz kanun yollarıdır. Buna göre istinaf, Çocuk Mahkemesi tarafından verilen kararların hem esas vakıa hem de usuli açıdan bir üst mahkeme tarafından yeniden değerlendirilmesini sağlayan kanun yoludur. Çocuk Mahkemesi tarafından verilen karara kaşı İki hafta içerisinde istinaf kanun yoluna başvurabilmek mümkündür.

Bölge Adliye Mahkemelerinin istinaf başvuruları doğrultusunda vermiş olduğu kararlara karşı temyiz kanun yoluna başvuruda mümkündür. Temyiz kanun yoluna başvuruda bulunulabilmesi için verilen cezanın 5 yıl ve üzeri olması gerekmektedir. Temyiz kanun yolunda Çocuk Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusu neticesinde Bölge Adliye Mahkemesinin vermiş olduğu kararın hukuki açıdan denetlenmesini sağlayan kanun yoludur. Temyiz Kanun yoluna başvuru süresi de istinaf başvuru süresinde olduğu gibi 2 haftadır.

27.10.2025 tarihi itibarıyla ceza infaz kurumlarında;

- 64.092 tutuklu, 25.545 hükümözlü, 336.589, toplam 426.226 hükümlü ve tutuklu bulunmaktadır. (Çocuklar dâhildir.)
- 3.409 tutuklu, 252 hükümözlü, 995 hükümlü olmak üzere toplam 4.656 çocuk hükümlü ve tutuklu,
- 12-18 yaş grubu tutuklu erkek çocukları 9 çocuk ve gençlik kapalı ceza infaz kurumunda, hükümlü çocuklar ise 4 eğitim evinde barındırılmaktadır.
- 12-18 yaş grubu hükümlü kız çocukları Urla Çocuk Eğitimevinde barındırmaktadır.

SUÇ TİPİ YOĞUNLUKLARI

Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri	Çocuk mahkemeleri
• Cinsel istismar • Uyuşturucu • Gasp • Adam öldürme ve yaralama	•Hırsızlık •Kasten yaralama •Tehdit •Müstehcenlik •Uyuşturucu madde kullanımı

ÇOCUK HÂKİMLERİ GÖZÜNDEN SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLAR

- Her çocuk masum doğar
- Eğitim sorunları
- Sosyal dokudaki çözülme
- Parçalanmış aileler ve sahipsiz çocuklar
- İletişim ve internet imkanları ile sosyal medyadaki sınırsızlık
- Çocuklarda kendini kabul ettirme isteği ve özenti, çocukların bu durumunu istismar eden unsurlar

YARGISAL ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Çocuk mahkemeleri ve çocuk soruşturma savcılarının çoğaltılması ve ihtisaslaşmanın yaygınlaştırılması
- Tedbir kararlarının hâkim tarafından takibinin daha sıkı yapılması yönünden tedbirler alınması
- Cezaların caydırıcı hale gelmesi bakımından infaz sisteminin gözden geçirilmesi
- Çocukların yargılanmasında diğer suçlulardan uzak steril ortamların oluşturulması

İDARİ ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Suç ve suç politikalarına ilişkin eğitimin yaygınlaştırılması, çocukların suç oluşturan eylemleri yönünden farkındalığının artırılması
- Tedbirler yönünden fikri ve fiziki takip ve uygulama noktasında idari birimlerin görevlerini içselleştirilmesinin sağlanması